

ANALYSE: 13-ÅRIGES LIV PÅ SOCIALE MEDIER

”JEG TROR BARE, FACEBOOK ER DET, MAN GØR SOM UNG”

Næsten alle 13-årige er aktive på sociale medier, viser ny undersøgelse fra Børnerådet. Undersøgelsen viser også, at de Facebook-aktive har mere social selvtillid, end dem der ikke er på Facebook. Der er dog ingen forskel på de to gruppers generelle trivsel.

97 pct. af de 13-årige har mindst én profil på et socialt medie, som de bruger flere gange om ugen. Facebook er det mest populære sociale medie, hvor 86 pct. af de 13-årige har en profil. Det viser en ny undersøgelse blandt ca. 2.000 børn i 7. klasse fra Børnerådets Børne- og Ungepanel om deres brug af nettet og de sociale medier.

Undersøgelsen viser også, at de 13-årige, der er på Facebook, har mere social selvtillid end 13-årige, der ikke er på Facebook. Den viser dog også, at der umiddelbart ikke er forskel på de to gruppers trivsel, når de bliver spurgt til, om de er ensomme, har det dårligt for tiden, oplever dårligere stemning derhjemme, og om det synes, de er dygtige i skolen.

Formand for Børnerådet Per Larsen siger: *”Undersøgelsen bekræfter meget tydeligt, at de sociale medier er en fuldstændig integreret del af de unges sociale liv – og altså også for de helt unge i 7. klasse. Vores undersøgelse giver nogle pejlinger på, hvad det betyder for de unges relationer og trivsel. Det bliver*

vi nødt til at have noget mere viden om. Derfor vil vi nu gå i gang med en større undersøgelse af emnet. Vi vil blandt gerne vide mere om mobning i det digitale univers”.

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

- 97 pct. har mindst én profil på et socialt medie.
- Drengene er underrepræsenterede på de fleste sociale medier.
- Facebookbrugerne har mere social selvtillid end dem, der ikke er på Facebook. 58 pct. af de 13-årige giver udtryk for, at de altid eller ofte er én af dem i klassen, som de andre gerne vil være sammen med. Det siger blot 48 pct. af ikke-Facebookbrugerne.
- Der er ingen sammenhæng mellem brug af Facebook og 13-åriges generelle trivsel, faglige selvtillid, oplevelse af stemning i hjemmet eller ensomhed.

SOCIALE MEDIER ER EN INTEGRERET DEL AF 13-ÅRIGES LIV

97 pct. af de 13-årige har mindst én profil på et socialt medie, som de bruger flere gange om ugen. Selvom Facebook er det sociale medie, som klart flest 13-årige har en profil på (86 pct.), er Snapchat, Youtube¹ og Instagram også populære.

1 Det er ikke sikkert, at alle de unge faktisk har en konto/profil på Youtube. Det kan godt være, at de bare bruger Youtube. Tallet siger, at 66 pct. betragter sig selv som brugere med en profil, som de bruge jævnligt.

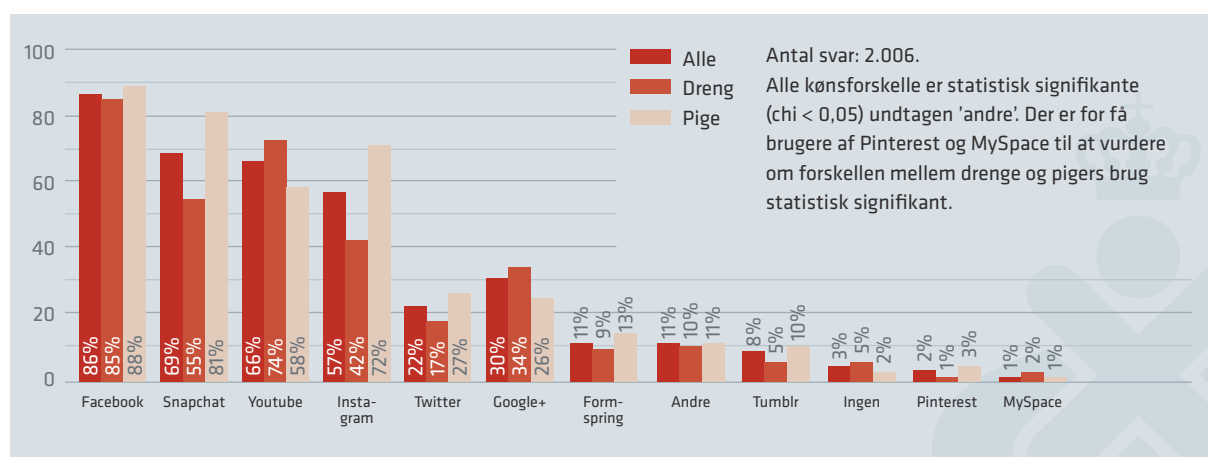
Tallene viser, at mange 13-årige er aktive på flere forskellige sociale medier (figur 1). Det peger på, at de 13-åriges digitale sociale univers ofte spænder bredt. Det er ikke et spørgsmål om de 13-årige er på sociale medier, men kun hvilke sociale medier, de agerer på. Det er en fast del af den ungdomskultur, de er del af, som ét af interviewede børn siger i et interview:

Interviewer: Hvorfor tror I, så mange på jeres alder er på Facebook?

Emil: Jeg tror bare, Facebook er det, man gør som ung i øjeblikket.

FIGUR 1

PÅ HVILKE SIDER HAR DU EN PROFIL, SOM DU BRUGER FLERE GANGE OM UGEN?
(SÆT GERNE FLERE KRYDS)

13-åriges liv på sociale medier er tredje del af Børnerådets undersøgelse 'Portræt af 7. klasse'.

I løbet af foråret 2014 offentliggøres resultater fra undersøgelsen, der afsluttes med en rapport, der tegner et samlet portræt af 7. klasse i Danmark 2014.

Analysen bygger på en spørgeskemaundersøgelse i Børnerådets Børne- og Ungepanel samt opfølgende fokusgrupper med 19 børn, der går i 7. klasse.

81 pct. af børnene, der har deltaget i undersøgelsen, er 13 år, 7 pct. er 12 år, og 12 pct. er 14 år.

Vi betegner gruppen samlet set som 13-årige. Undersøgelsens metoder er beskrevet bagest i notatet.

Det lyder måske lidt dumt, men det er ikke fordi,
at man er mere med, fordi man har en facebookprofil.
Men måske føler man sig lidt udenfor,
hvis man ikke har en.

LINE

Børnenes svar viser også, at der er forskel på, hvilke sociale medier drenge og piger bruger. Pigerne er generelt overrepræsenteret på de sociale medier – særligt på Instagram, Snapchat og Twitter. Der er også flere piger på Facebook, Formspring og Tumblr, mens drengene er mere på Youtube og Google+. Der er også flere drenge end piger, som slet ikke har en profil på et socialt medie.

SOCIAL SELVTILLID OG TRIVSEL

En analyse af sammenhængen mellem 13-åriges brug af Facebook og deres generelle trivsel tegner langt fra et entydigt billede.

På den ene side viser analysen, at de 13-årige, der er på Facebook, har mere social selvtillid end 13-årige, der ikke er på Facebook: 58 pct. af Facebookbrugere siger, at de altid eller ofte er én af dem i klassen, som de andre gerne vil være sammen med. Det siger "kun" 48 pct. af ikke-Facebookbrugere. En forklaring kan være, at de unge oplever høj grad af anerkendelse gennem de mange likes, som de kan høste på fx Facebook og Instagram. Som nogle af børnene siger, gør en Facebookprofil ikke nødvendigvis, at man er mere med, men det kan give en følelse af at være med – det kan være et selvtillidsboost:

Line: Det er det med at være en del af normen. Det lyder måske lidt dumt, men det er ikke fordi, at man er mere med, fordi man har en facebookprofil. Men måske føler man sig lidt udenfor, hvis

man ikke har en. Jeg tror ikke, man kommer mere med, fordi man har en profil, men det FØLER man nok bare. Man FØLER sig nok mere udenfor, hvis man ikke har en.

Hans: Jeg tror, der er mange, som godt kan lide tanken om, at der er nogle der faktisk godt kan lide dem, som de er. Det er måske et lille selvtillidsboost, som folk godt kan lide at få.

Jens: Der er rigtig mange, der går efter likes og følgere. Jo flere følgere og likes, man får, jo sejere føler man sig.

På den anden side er der ikke nogen sammenhæng mellem, om unge er på Facebook og deres generelle trivsel. Når de unge bliver spurgt om de er ensomme, har det dårligt for tiden, oplever dårligere stemning derhjemme, og om de synes, der er dygtige i skolen, er der ingen umiddelbar forskel på Facebook-brugere og dem, der ikke er på Facebook.

FÆLLESSKABER PÅ FACEBOOK

I undersøgelsen er de unge blevet spurgt om, hvad det værste og det bedste ved at være på Facebook er. Her svarer knap halvdelen, at det bedste er, at være i kontakt med sine venner – både nære venner, man ser til hverdag i fx skolen, og venner, der bor længere væk. Det værste, siger størstedelen, er når folk skriver grimme ting til hinanden, hvis man blive tagget ufrivilligt eller blive kontaktet af fremmede.

FIGUR 2

HVIS DU IKKE HAR EN PROFIL PÅ FACEBOOK, VIL VI GERNE HØRE HVORFOR?
(SÆT GERNE FLERE KRYDS)

Antal svar: 2.004.
Svarmulighederne er udviklet med udgangspunkt i brainstorm med fire 7. klasser.

Et typisk svar er:

"Altså, der er meget godt ved Facebook: At man kan skrive til sine veninder og lægge billeder ud. Det værste er, at man kan blive mobbet eller at folk skiver til ens billeder, at man er mega grim"

At mange af de unge betragter Facebook som en platform til dyrkelse af fællesskaber, er ikke ensbetydende med, at man er inkluderet, hvis man er på, og ekskluderet, hvis man ikke er på. Facebook kan virke både inkluderende og ekskluderende ligesom andre arenaer, hvor 13-årige dyrker fællesskaber: skolegården, klasseværelset, fodboldklubben osv.

Data fra undersøgelsen giver ikke mulighed for en tilbundsående analyse af de unges komplekse fællesskaber og de inklusions- og eksklusionsmekanismer, der er på sociale medier. Uddybende interview peger dog i retning af, at fx Facebook ikke udgør en særlig platform for eksklusion eller mobning. Mobning og eksklusion findes på Facebook, og mobning på

Facebook kan nogle gange forekomme hårdere end i det fysiske rum. Men den er ikke løsrevet fra den mobning, der finder sted i skolegården eller i fodboldklubben. Det siger den nyeste mobbeforskning², og det siger en del af de 13-årige, vi har talt med:

Interviewer: Hvis man bliver mobbet på Facebook, bliver man så også ofte mobbet på skolen?

Ole: Ja, det vil jeg tro. Jeg tror ikke bare, du mobber én på Facebook, uden at du kender ham i virkeligheden.

Interviewer: Men tror I, at det er nemmere at mobbe på Facebook?

Mads: Ja, det tror jeg [...]

Ole: Når folk er bag en skærm, tror de, at det er lidt helligt. Så er det lige meget, hvad de skriver, så betyder det ikke rigtig noget. Det er bare på en computer. Men

² Fx *Mobning Gentænkt* (2013), som er en del af Ålborg universitets store mobbeforskningsprojekt, eXbus.

Altså, der er meget godt ved Facebook: At man kan skrive til sine veninder og lægge billeder ud. Det værste er, at man kan blive mobbet eller at folk skiver til ens billeder, at man er mega grim.

sådan er det ikke altid for personen, der får de beskeder.

Vi har spurgt de 13-årige, som ikke er på Facebook til deres valg. Deres svar peger på, at det er et aktivt fravalg, at de ikke har en profil. 38 pct har fravalgt Facebook, fordi det ikke interesserer dem, 32 pct. fordi de hellere vil bruge tiden på andre ting og 32 pct. fordi de simpelthen ikke har lyst til at være der. Det er relativt få, der siger, at frygt for mobning eller manglende evne til lægge de "rigtige" billeder eller skrive "gode" statusopdateringer, er årsag, til at de ikke har en profil (figur 2).

Uddybende interview peger på, at Facebook er et aktivt fravalg for de 14 pct., som ikke har en profil. 13-årige, der har en profil på Facebook har diskuteret, hvad det betyder for 13-åriges fællesskaber at være – eller ikke være – på Facebook. Her peger børnene ret entydigt på, at man ikke er udenfor, hvis man ikke er på Facebook. Et generelt perspektiv er, at den største

ulempe ved ikke at være på Facebook er, at man kan være bagud på nyheder. Men nyheden skal nok komme frem:

Interviewer: Går man glip af noget ved ikke at være på Facebook?

Ole: Nej

Mads: Jo lidt

Iben: Det kommer an på...

Tina: Jo, det synes jeg

Mads: Man hører det nok fra ens venner nogenlunde hurtigt alligevel. Fx at nu kommer de her to sammen, og så kører den nok rundt

Ole: Hvis der er nogen, der siger, at de er i et forhold, så tror jeg også, man lægger mærke til det uden at være på Facebook

Mads: Det kommer an på, om man er tæt med personen

Ole: Ellers er det jo ligegyldigt. Jeg vil ikke sige, at man går glip af noget.

METODE: HVORDAN HAR VI LAVET UNDERSØGELSEN?

KVANTITATIV DEL

De kvantitative data er resultatet af første spørgeskemaundersøgelse i Børnerådets nye Børne- og Ungepanel. Panelet består af 2.713 elever fra 7. klasse fra 110 klasser fra almenområdet³ og 11 klasser fra specialområdet fordelt over hele landet. 2.055 børn har svaret på det første spørgeskema. Det giver en svarprocent på 76 pct.

De deltagende klasser er en del af et tilfældigt udtræk foretaget af Danmarks Pædagogiske Universitet. Der er lidt flere piger, der har svaret på spørgeskemaet (51,6 pct.), end der er blandt børn i 7. klasse på landsplan (49,1). Forskellen er statistisk signifikant, hvilket betyder, at man i læsningen af resultaterne bør holde sig for øje, at pigerne er en anelse overrepræsenterede.

Spørgeskemaundersøgelsen kalder vi 'Portræt af 7. klasse'. Med portrættet undersøges en række temaer, som er en del af 7.-klasselevernes liv: Skole, familie, sociale medier, fritid og krop, kærester og følelser. Temaerne er valgt på baggrund af Børnerådets indsatsområder for 2014 samt brainstormer med tre 7. klasser på to forskellige skoler.

³ Det er ikke alle specialskoler, der er organiseret omkring klassetrin. I de tilfælde, hvor en udvalgt skole ikke har 7. klassetrin, har lærerne på skolen udvalgt en gruppe børn, der er vurderet alderssvarende. Alle specialklasser har haft spørgeskemaet til gennemlæsning og vurderet det egnet til deres netop deres børn og deres særlige behov.

Spørgsmålene til de enkelte temaer er udviklet af Børnerådet. Derudover har Medierådet for Børn og Unge og Sex & Samfund bidraget med viden og input til temaerne 'Sociale medier' og 'Krop, kærester og følelser'.

KVALITATIV DEL

Vi har gennemført fire uddybende gruppeinterview med 20 elever fra 7. klasse på to forskellige skoler lidt udenfor københavnsområdet. Alle navne er ændrede i rapporten af hensyn til anonymitet. Citater kan være tilpasset af hensyn til læsbarhed. Interviewene varede 30-50 min. og var semistrukturerede med en interviewguide, som tog udgangspunkt i resultaterne fra den del af spørgeskemaundersøgelsen, der handlede nettet og sociale medier. Interviewene handlede om at få de unges forklaringer på resultaterne samt at komme med eksempler fra deres eget liv.

LITTERATUR

EU Kids Online 2011.

Medierådet for Børn og Unge og Berlingske Media 2013: *Teenagere – deres private og offentlige liv på sociale medier.*

Tænketanken Digitale Unge 2013: *Fokusgruppeundersøgelse: Inges private og offentlige liv på sociale medier.*

Center for ungdomsforskning 2009: *Unge og teknologi.*